

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

Придунайська філія

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(ВИБІРКОВОЇ)
«ЕТИКА БІЗНЕСУ»***

Спеціальність **D3 Менеджмент**

Освітній рівень: **перший (бакалаврський) рівень**

Освітня програма: **Менеджмент**

МАУП 2025

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Етика бізнесу
Шифр та назва спеціальності	D3 «Менеджмент»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Кількість кредитів і годин	3 кредити / 90 год. Лекції: 20 Семінарські заняття: 14 Самостійна робота студентів: 56
Терміни вивчення дисципліни	3 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	https://drive.google.com/file/d/1MfMAHRvsVLS2lB6UNXgYF85dx0saETOu/view?usp=sharing

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

Гуменникова Тамара Рудольфівна	
Науковий ступінь	Доктор педагогічних наук
Вчене звання	професор
Посада	Директор Придунайської філії ПрАТ «ВНЗ МАУП»
Дисципліни, які викладає НПП	Вступ до спеціальності "Менеджмент" Лідерство та комунікації Самоменеджмент
Напрями наукових досліджень	Теоретико-методологічні засади сучасного менеджменту; психологія управління та конфліктологія в організаціях; розвиток лідерського потенціалу та комунікативної компетентності керівника; технології самоменеджменту та персональної ефективності в умовах трансформаційних змін
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	Гугл Академія https://scholar.google.com.ua/citations?user=yUSPlwEAAAAJ&hl=uk ORCID: https://orcid.org/0000-0002-6223-7711 SCOPUS: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57209848474
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	Gumennikova100@gmail.com
Контактний тел.	+380675197403
Портфоліо викладача на сайті кафедри / Інституту / Академії	https://izmail.mau.com.ua/assets/files/gumennikova-portfolio.pdf

Анотація курсу. Вибіркова навчальна дисципліна «Етика бізнесу» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти ОП «Менеджмент» системного розуміння етичних принципів і норм професійної діяльності у сфері бізнесу та управління. Курс розкриває морально-етичні засади підприємницької та управлінської діяльності, питання корпоративної культури, соціальної відповідальності бізнесу, ділової

репутації та етичного прийняття управлінських рішень. Особлива увага приділяється аналізу етичних дилем, що виникають у сучасному бізнес-середовищі.

Предметом вивчення дисципліни є етичні норми, цінності, принципи та моделі поведінки суб'єктів бізнесу й управління.

Метою вивчення освітнього компонента є формування у майбутніх менеджерів етичної свідомості, відповідального управлінського мислення та здатності ухвалювати рішення з урахуванням моральних, соціальних і професійних наслідків.

Завдання навчальної дисципліни передбачають ознайомлення здобувачів освіти з основами бізнес-етики, формування навичок аналізу етичних ситуацій і дилем, розвиток культури ділового спілкування, відповідального лідерства та дотримання принципів академічної й професійної доброчесності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен:

знати:

- основні етичні цінності та моральні принципи, на яких ґрунтується сучасна ділова активність;
- зміст і значення професійної етики менеджера та вимоги до академічної доброчесності;
- основні правила ділового етикету та культури спілкування в організаціях;
- поняття корпоративної культури та її роль у створенні позитивного клімату в колективі;
- сутність соціальної відповідальності бізнесу перед суспільством;
- етичні норми поведінки керівника та підлеглих у професійному середовищі.

вміти:

- розрізняти етичні та неетичні підходи у діловій поведінці;
- застосовувати норми професійного етикету під час ділових зустрічей та листування;
- аналізувати прості етичні ситуації та пропонувати варіанти їх вирішення на засадах чесності;
- аргументувати власну позицію щодо дотримання моральних норм у роботі менеджера;
- працювати в команді, дотримуючись принципів поваги, толерантності та відповідальності;
- використовувати навички етичної комунікації для запобігання конфліктам у групі.

Пререквізити. Базовими пререквізитами є Філософія, що закладає загальне розуміння моральних норм, Історія та культура України для врахування національного контексту ділових відносин, а також Правознавство та Історія менеджменту, які формують уявлення про регулювання поведінки особистості та еволюцію управлінських цінностей..

Постреквізити. Отримані знання мають логічне продовження у постреквізитах курсу, де набуті етичні компетенції стають фундаментом для вивчення дисципліни Менеджмент, що викладається паралельно, та наступних курсів, таких як Лідерство

та комунікації, Мотиваційний менеджмент, а також Основи управління бізнесом в частині запобігання корупційним ризикам та дотримання ділової етики.

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	Методи навчання/методи оцінювання
Тема 1	Етика як філософська та прикладна категорія	Методи навчання: - Освітній процес передбачає поєднання лекцій (оглядових, проблемних, лекцій-візуалізацій) та семінарських занять з використанням дискусій, аналізу психологічних ситуацій, елементів тренінгової роботи, рефлексивних вправ і кейс-методу. Методи оцінювання Оцінювання здійснюється за накопичувальною системою і включає: - поточний контроль: усне опитування, експрес-тестування, розв'язання ситуаційних задач та захист індивідуальних завдань; - модульний контроль: письмова модульна контрольна робота (МКР) після завершення змістових блоків; - підсумковий контроль: іспит/залік (письмова робота з теоретичними та практичними завданнями).
Тема 2	Бізнес як соціально відповідальна діяльність	
Тема 3	Етичні принципи та норми ділової поведінки	
Тема 4	Корпоративна культура та етичний клімат організації	
Тема 5	Соціальна відповідальність бізнесу	
Тема 6	Етичні дилеми в управлінській діяльності	
Тема 7	Етика лідерства та управлінської відповідальності	
Тема 8	Ділове спілкування та професійний етикет	
Тема 9	Корупція, конфлікт інтересів та комплаєнс	
Тема 10	Етика бізнесу в умовах глобалізації та війни	
Модульна контрольна робота		
Форма контролю залік		

Технічне обладнання та програмне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу передбачає використання спеціалізованих навчальних аудиторій та бібліотечних фондів. Для візуалізації навчального матеріалу під час лекційних та семінарських занять застосовується мультимедійне обладнання (проектор, комп'ютер). Виконання практичних завдань та поглиблене вивчення окремих тем забезпечується доступом до мережі Інтернет через безкоштовне Wi-Fi покриття.

Форми та методи контролю

Система оцінювання знань здобувачів включає поточний та підсумковий (семестровий) контроль.

Поточне оцінювання здійснюється систематично під час практичних і семінарських занять з метою перевірки рівня засвоєння теоретичних основ, сформованості навичок діагностики та прогнозування, а також уміння застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення для моделювання й аналізу даних.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю.

Участь студентів у навчальному процесі реалізується через усні виступи, презентації аналітичних досліджень, доповіді за результатами розбору кейсів, а також

активне залучення до фахових дискусій та мозкових штурмів. Письмова складова роботи охоплює виконання контрольних і тестових завдань, підготовку аналітичних записок, рефератів та конспектів за матеріалами лекцій і самостійного опрацювання.

Методи поточного контролю.

Методичний інструментарій контролю поєднує усні форми (опитування, співбесіди) та письмові види робіт (звіти, розрахункові завдання, побудова моделей). Оцінювання також базується на спостереженні за активністю здобувачів під час вирішення проблемних ситуацій, перевірці результатів презентації індивідуальних проєктів та проведенні тестування з відкритими й закритими типами завдань.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

Теми	Поточний контроль знань						Підсумковий контроль		Загальна кількість балів
	Семінар 1 (Тема 1,2)	Семінар 2 (Тема 3,4)	Семінар 3 (Тема 5)	Семінар 4 (Тема 6,7)	Семінар 5 (Тема 8,9)	Семінар 6 (Тема 10)	Модульна контрольна робота	Залік**	
Робота на семінарському занятті	6	6	6	6	6	6	20	20*	100
Самостійна робота	4	4	4	4	4	4			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Критерії та порядок оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється відповідно до чинного Положення про оцінювання у закладі вищої освіти.

Модульний контроль проводиться на завершальному занятті кожного змістового блоку у формі письмового тестування.

При оцінюванні модульного тесту враховуються обсяг і правильність виконання завдань:

- оцінка «відмінно» (А) виставляється за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% всіх завдань);
- оцінка «добре» (В) виставляється за виконання 80% всіх завдань;
- оцінка «добре» (С) виставляється за виконання 70% всіх завдань;
- оцінка «задовільно» (D) виставляється за правильне виконання 60% запропонованих завдань;
- оцінка «задовільно» (Е) виставляється, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
- оцінка «незадовільно» (FХ) виставляється, якщо виконано менше 50% завдань.
- Неявка на модульний тест - 0 балів.

Вищезазначені оцінки перетворюються на рейтингові бали таким чином:

«А» - 18-20 балів;

- «В» - 16-17 балів;
- «С» - 14-15 балів;
- «D» - 12-13 балів.
- «Е» - 10-11 балів;
- «FX» - менше 10 балів.

Підсумкова семестрове оцінювання з дисципліни «Етика бізнесу» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студентів. Воно проводиться у терміни, визначені навчальним планом, і охоплює обсяг матеріалу, визначений програмою курсу.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі тесту. До семестрового оцінювання допускається студент, який виконав усі необхідні роботи.

Підсумкова оцінка виставляється на основі результатів навчання студента протягом семестру. Оцінка студента складається з балів, накопичених за результатами поточного оцінювання, та заохочувальних балів.

Студенти, які виконали всі необхідні завдання і отримали оцінку 60 балів або вище, отримують оцінку, що відповідає отриманій оцінці, без додаткового тестування.

Для студентів, які виконали всі необхідні завдання, але отримали оцінку нижче 60 балів, а також для тих, хто бажає поліпшити свій бал (результат), викладач проводить підсумкову роботу у формі тесту під час останнього запланованого заняття з дисципліни в навчальному семестрі.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності.
Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Оцінка самостійної роботи

Загальна кількість балів, отриманих студентом за виконання самостійної роботи, є одним із складових академічної успішності з дисципліни. Самостійна робота з кожної теми, відповідно до програми курсу, оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів за допомогою стандартизованих та узагальнених критеріїв оцінювання знань.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань) критерії оцінювання.

Максимально можлива оцінка самостійної роботи (індивідуальні завдання)	Рівень виконання			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
4	4	3	2	0-1

Форми оцінювання включають: поточне оцінювання практичної роботи; поточне оцінювання засвоєння знань на основі усних відповідей, доповідей, презентацій та інших форм участі під час практичних (семінарських) занять; індивідуальні або групові проекти, що вимагають розвитку практичних навичок і компетентностей (опціональний формат); вирішення ситуаційних завдань; підготовка резюме з самостійно вивчених тем; тестування або письмові іспити; підготовка проектів статей, тез конференцій та інших публікацій; інші форми, що забезпечують всебічне засвоєння навчальної програми та сприяють поступовому розвитку навичок для ефективної самостійної професійної (практичної, наукової та теоретичної) діяльності на високому рівні.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	C	задовільно	
68 – 74	D		
60 – 67	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Успішне опанування освітнього компонента «Етика бізнесу» вимагає від здобувачів освіти високої самодисципліни та відповідального ставлення до навчального процесу. Обов'язковими умовами є регулярне відвідування лекційних і практичних занять, активна участь в аудиторній роботі, а також своєчасне і якісне виконання всіх видів самостійних та контрольних завдань, передбачених програмою. У разі пропуску занять або отримання незадовільних результатів студент зобов'язаний ліквідувати академічну заборгованість шляхом відпрацювання відповідних тем.

Невіддільною складовою навчання є суворе дотримання норм академічної етики та культури поведінки. Освітній процес базується на принципах академічної доброчесності, що передбачає виключно самостійне виконання всіх письмових робіт, доповідей та презентацій. Будь-які запозичення думок чи текстів інших авторів мають супроводжуватися коректними посиланнями на першоджерела. У межах курсу неприпустимими є будь-які прояви академічної недоброчесності, зокрема плагіат, самоплагіат, фабрикація та фальсифікація даних, списування, обман, хабарництво чи необ'єктивне оцінювання.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Балджи М. Д. Етика бізнесу : навч. посіб. / М.Д.Балджи. Київ : ФОП Гуляєва В.М., 2021. 332 с.
2. Дибчинська Я. С. Етика бізнесу : навчальний посібник / Я.С.Дибчинська, І.Г.Шавкун Запоріжжя : ЗНУ, 2025. 156 с.
3. Етика бізнесу : навч.-метод. посіб. / уклад.: О.Г.Чирва, Г. М. Чирва ; Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : Візаві, 2021. 115 с.
4. Етика ділового спілкування : навч. видання / уклад. Т.П.Кравченко ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2022. 104 с.
5. Калюжка Н. С. Етика професійного і ділового спілкування : навчально-методичний посібник / Н.С.Калюжка. К. : ФОП Гуляєва В.М., 2022. 228 с.
6. Шавкун І. Г. Основи ділової комунікації: навч. посіб. / І.Г.Шавкун, Я.С.Дибчинська. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2025. 159 с.

Допоміжна література:

1. Андрійченко Ж. Бізнес-етика та ділові комунікації в контексті теорії поколінь / Ж.Андрійченко, Т.Близнюк, О.Майстренко. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2022. №1(77). С.44-50. DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2022-77-6>
2. Андрійченко Ж. Digital етикет та комунікації: тенденції та вимоги сьогодення / Ж.Андрійченко, Т.Близнюк, О.Майстренко. *Економіка та суспільство*. 2021. №34. С. 110-117. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-24>
3. Майстренко О. В. Етика комунікації працівників у соціальних мережах та її вплив на імідж компанії / О.В.Майстренко, Ж.О.Андрійченко, Т.П.Близнюк. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 38. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27628>
4. Швиданенко Г. Корпоративна етика у контексті глобальних викликів та забезпечення економічного зростання бізнесу / Г.Швиданенко, О.Швиданенко. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. С. 84-93. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3824>
5. Ястремська О. О. Етика бізнесу та критичне мислення як складові розвитку підприємств / О.О.Ястремська. *Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики : матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (24 листопада 2023 р.). Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2023. С. 901 – 905. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30680>
6. Al-Ameedee, S. and Moradi, M. The Effect of Ethics in Business on Happiness, Aggressiveness and Inconsistency of Efforts and Rewards. *Journal of Risk and Financial Management*. 2023. Volume 16 Issue 3. URL: <https://www.mdpi.com/1911-8074/16/3/195>
7. Channak, Z., Alkhateeb, A., Saleh, E., Aldeeb, H., Alsharif, S. Business Ethics in E-Commerce – Legal Challenges and Opportunities. *Special Issue Access to Justice in Eastern Europe*. 2023. P. 101-116. URL: https://ajee-journal.com/upload/attaches/att_1686917117.pdf

8. Kalogiannidis, S., Spinthiropoulos, K., Chatzitheodoridis, F., Kalfas, D., Kantzios, N. Communication ethics in business: Examining the role of ethical communication in building trust and sustainability. *International Journal of Innovative Research and Scientific Studies*. 2025. №8(3), P. 1770-1783. URL: <https://www.ijirss.com/index.php/ijirss/article/view/6885/1381>

Електронні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. European Business Ethics Network. URL: <https://eben-net.online/>.
3. Management.com.ua. [Інтернет-портал для управлінців]. URL: <https://www.management.com.ua/>.
4. SkillsYouNeed. Платформа навчально-дослідницького контенту про розвиток професійних «м'яких» навичок. URL: <https://www.skillsyouneed.com/>.
5. Ukraine Global Faculty: Лекції від світових експертів українським бізнес-лідерам. URL: <https://ugf.academy/all-lectures/>.
6. UNIC. Всеукраїнська Мережа Добročесності і Комплаєнсу. URL: <https://unic.org.ua/>.